

Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri, Mesleki Benlik Saygısı ve Akademik Branş Memnuniyetleri Arasındaki İlişki

Examining The Relationship Between The Social and Emotional Learning Skills, Professional Self-Esteem and Academic Major Satisfactions of The Nursing Students

Gamze Sarıkoç¹, Medine Kaplan²

DOI: 10.17672/fnjin.343258

15. Ulusal Hemşirelik Öğrenci Kongresi'nde poster bildiri olarak sunulmuştur (28-29 Nisan 2016, Eskişehir).

¹Yrd. Doç. Dr. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu, Psikiyatri Hemşireliği Bilim Dalı, Ankara, Türkiye
²Hemşire, Dr. Ersin Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Gaziantep, Türkiye

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Gamze Sarıkoç,
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Hemşirelik Yüksekokulu, Etilik, Ankara, Türkiye
Telefon/Phone: +90 312 304 3950
E-posta/E-mail: gamzesarkoc@yahoo.com

Geliş tarihi/Date of receipt: 01.10.2016

Kabul tarihi/Date of acceptance: 01.08.2017

Atıf/Citation: Sarıkoç, G. ve Kaplan, M. (2017).

Hemşirelik öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerileri, mesleki benlik saygısı ve akademik branş memnuniyetleri arasındaki ilişki. *FNJN Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi* 25(3): 201-208.

<https://doi.org/10.17672/fnjin.343258>

ÖZ

Amaç: Bu araştırmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin sosyal ve duygusal öğrenme becerileri, mesleki benlik saygısı ile akademik branş memnuniyetleri arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırmanın örneklemini Ankara ilinde lisans eğitimi veren bir hemşirelik okulunda öğrenim gören 347 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, Akademik Branş Memnuniyeti Ölçeği, Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği, Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizleri ise Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis Testi ile yapılmıştır.

Bulgular: Hemşirelik öğrencilerin sınıflara göre sosyal duygusal öğrenme becerileri ölçek puan ortalamaları arasında fark bulunmazken, akademik branş memnuniyeti ve mesleki benlik saygısı ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bu sonuca göre birinci sınıftaki hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısı puan ortalamalarının diğer sınıflardan yüksek olduğu ($p<0.05$), üçüncü ve dördüncü sınıftaki öğrencilerin akademik branş memnuniyetlerinin ise birinci ve ikinci sınıftakilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$).

Sonuç: Öğrencilerin mesleki benlik saygıları ile akademik branş memnuniyetleri ve sosyal duygusal öğrenme becerileri arasında pozitif yönde ilişki tespit edilmiştir. Hemşirelik okullarında eğitim müfredatının, eğitim atmosferinin ve eğitim sürecinde kullanılan öğretim stratejilerinin gözden geçirilerek mesleki benlik saygısının artırılmasına yönelik faaliyetlerin geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal duygusal öğrenme, mesleki benlik, akademik branş memnuniyeti, hemşirelik öğrencisi

ABSTRACT

Aim: This study aims to examine the relationship between the social and emotional learning skills, occupational self-esteem, and academic major satisfaction of nursing students.

Method: This descriptive study comprises 347 students as participants, who are studying at an undergraduate nursing school in Ankara. The study's data was collected using the Academic Major Satisfaction Scale, the Social Emotional Learning Skills Scale, and the Professional Self Esteem Scale.

Results: Although no difference was found to exist between the nursing students' social and emotional learning skills scale scores, a statistically significant difference was found in their academic major satisfaction and professional self-esteem scale scores ($p<0.05$). We analyze the results to determine the source of the difference. On the basis of our analysis, we can see that the first-year nursing students' professional self-esteem scores were higher than those of the other classes ($p<0.05$), and the academic major satisfaction scores of the third and fourth year students were lower than those of first and second year students ($p<0.05$).

Conclusion: A positive relationship was found between professional self-esteem and academic major satisfaction. This study proposes to develop activities that aim to increase professional self-esteem by protecting the education curriculum, atmosphere, and strategies of the nursing school education process.

Keywords: Social and emotional learning, professional self-esteem, academic major satisfaction, nursing student

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Social and emotional learning describes the process of recognizing and managing emotions, showing empathy to others, making good decisions, taking responsibility and acting fairly, interacting with others, and learning to avoid negative behaviors (Elias, et al.,1997). The concept of professional self-esteem can vary according to the personal qualities of the individual, the type and duration of his/her educational degree, and the effectiveness of the work environment (Arthur, & Thorne, 1998; Tabassum, Asghar-Ali, & Bibi, 2011). Academic major satisfaction predicts academic, personal, and professional achievement (Gür-Erdoğan, & Aرسال, 2015). Academic major satisfaction is one of the factors affecting professional achievement and may provide an exit point that allows students to leave without expressing their identity, values, and obligations. Existing literature suggests that the level of social emotional learning (Elias, 2006; McQueen, 2004), academic branch satisfaction (Gür-Erdoğan, & Aرسال, 2015), and professional self-esteem (Karadağ, Addis, Çalışkan, Göçmen-Baykara, & Sezgin, 2013; Lee, & Yang, 2015) affect motivation, satisfaction, and performance. Nevertheless, no study has examined the effects of social emotional learning, academic major satisfaction, and professional self-esteem concepts on each other and this relationship on the nursing profession.

Aim: This study aims to examine the relationship between the social and emotional learning skills, professional self-esteem, and academic major satisfaction of nursing students.

Method: The participants of this descriptive study are 347 students who are studying at an undergraduate nursing school in Ankara. Data for this study was collected using the Academic Major Satisfaction Scale, the Social Emotional Learning Skills Scale, and the Professional Self-Esteem Scale (Statistical Package of Social Sciences, Inc. (SPSS), Chicago, IL, USA). The 15.0 package program was used to evaluate the data. The mean $\pm$ standard deviation was used for descriptive statistics. As the parametric test assumptions were not met, the Mann-Whitney U and the Kruskal-Wallis Tests were performed.

Results: Although no difference was identified between the nursing students' social and emotional learning skills scale scores, a statistically significant difference was found in the academic major satisfaction and professional self-esteem scale scores ($p<0.05$). We analyzed the results in order to determine the source of the difference. Our analysis shows that the first-year nursing students' professional self-esteem scores are higher than those of students from other classes ($p<0.05$) and that third and fourth year students' academic major satisfaction scores are lower than those of first and second year students ($p<0.05$). We also found a positive relationship between professional self-esteem and academic major satisfaction and a weak positive relationship between professional self-esteem and social emotional learning abilities ($p<0.05$). With an increase in the levels of social emotional learning skills and academic major satisfaction of students, the level of professional self-esteem also increases.

Conclusion: Students should be regularly assessed in their social emotional learning skills, academic major satisfaction, and professional self-esteem during the educational process. However, we also suggest integrating different educational strategies into the curriculum to assist both individuals and groups in preparing for the nursing profession. We propose the development of activities aimed at improving the social and economic conditions of the nursing profession and improving professional self-esteem toward the nursing profession.

GİRİŞ

Yedi gün 24 saat insan ile etkileşimde olan hemşirelerden, eğitimleri sürecinde aldıkları teorik bilgileri pratiğe aktararak, yardıma ihtiyacı olan bireye en iyi şekilde bakım vermeleri beklenir. Hastaya bakım verme sürecinde, etkin dinleme, bireyi anlama, empati yapma ve etkili iletişim kurma becerilerinin etkin şekilde kullanılması bireye yardım etme sürecinin önemli basamaklarını oluşturur. Bu nedenle günümüzde eğitim sürecinde hemşirelik okulları öğrencilerin edinmesi gereken temel beceriler ile birlikte sosyal ve duygusal öğrenme becerilerini de geliştiren eğitim programlarına yer vermeye başlamıştır. Sosyal ve duygusal öğrenme; duyguları farketme ve yönetebilme, empati yapabilme, iyi kararlar alabilme, sorumluluk alma ve adil davranabilme, diğerleriyle etkileşimde bulunabilme ve olumsuz davranışlardan kaçınmayı öğrenme sürecidir (Elias ve ark., 1997). Sağlık bakım hizmeti veren kurumlarda acı çekme, hastalık, şiddet, üzüntü, kriz ve ölüm, sıklıkla yaşanan ve deneyimlenen durumlardır. Bu gibi durumlarda hemşirelerden, soğukkanlılıkla, duygularını kontrol etme becerisiyle var olan krizleri ve sorunları etkin şekilde çözerek kendilerinden beklenen becerileri gerçekleştirilmesi beklenir (Gómez-Díaz, Delgado-Gómez ve Gómez-Sánchez, 2017). Kriz yönetimi, problem çözme, etkili iletişim, karar verme gibi süreçlerin sağlık bakım hizmetlerinin verildiği kurumlarda önemli beceriler olduğu düşünüldüğünde, eğitim kurumlarının öğrencilere verdikleri eğitimsel süreçlerini gözden geçirerek öğrencilerin bu yönlerini de geliştirebilecek öğretim stratejilerini kullanmaları neredeyse zorunluluktur (Zins, Bloodworth, Weissberg ve Walberg, 2007). Özellikle de üniversite öğrencileri gibi gelecekte unvanıyla anılacakları mesleğin eğitiminin alındığı süreçte öğrencilerin sosyal ve duygusal öğrenmelerine de katkıda bulunabilecek planlamalar yapılmalıdır.

Akademik branş memnuniyeti; akademik, kişisel ve mesleki başarıyı öngören bir kavramdır. Mesleki başarıyı etkileyen faktörlerden biri olan akademik branş memnuniyeti öğrencilerin kimliğini, değerlerini ve yükümlülüklerini ortaya koymaya yardımcı olur

(Gür-Erdoğan ve Arsal, 2015). Bireyin kendini tanıması, güçlü ve geliştirilmesi gereken özelliklerinin, beceri ve yeteneklerinin farkında olması meslek seçiminde dikkate alınması gereken özelliklerdir. Bireylerin yaşamlarının büyük çoğunluğunu mesleklerine ilişkin eğitim ve kariyer gelişimi ile geçirdikleri göz önünde bulundurulduğunda; seçilen mesleki branşa yönelik memnuniyet düzeyi ve tercih edilen mesleğe yönelik saygı düzeyinin önemli olduğu düşünülmektedir (Akın, Odabaşı ve Özçelik, 2015). Yapılan bir araştırmada hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygıları ile gelecekte hemşirelik mesleğini yapma istekliliği arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmiştir (Badiyepayma, Hojjat, Parandavar, Ramezanli ve Mosalanejad, 2014). Poorgholami, Ramezanli, Jahromi ve Jahromi de (2016) yaptıkları bir çalışmada hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamadaki performansı ile mesleki benlik saygıları arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna varmışlardır. Mesleki benlik kavramı, hemşirelerin icra ettikleri mesleklerine ilişkin rolleri, değerleri ve davranışları hakkında sahip oldukları bilgi ve inançları içerir (Takase, Kershaw ve Burt, 2002). Mesleki benlik saygısı, bireyin kişisel niteliklerine, alınan eğitimin türü ve süresine, çalışma ortamındaki etkinliğine göre değişkenlik gösterebilen bir kavramdır (Arthur ve Thorne, 1998; Tabassum, Asghar-Ali ve Bibi, 2011). Günümüzde sağlık alanındaki yenilikler ve çağın gereksinimleri doğrultusunda hemşirelerden hastayı bütüncül olarak değerlendirerek, bireyin bakım gereksinimlerini tespit etmesi ve nitelikli bakım vermeleri beklenmektedir. Bireye verilen bakımın niteliğini artırmada ise hasta hemşire ilişkisi eşsiz öneme sahiptir. Bu durum bir yandan hemşirenin teorik ve pratik düzeyde nitelikli bir eğitim almış olmasını ve diğer yandan da aldığı eğitimi hasta ile kurduğu etkileşim ile uygulayabilmesini, etkili ekip işbirliği içerisinde çalışabilmesini gerektirir. Hemşirelik öğrencilerinin eğitim sürecindeki sosyal duygusal öğrenme becerilerinin ve akademik branşlarına ilişkin memnuniyetlerinin gelecekteki mesleklerine ilişkin benlik saygılarını etkileyeceği öngörülmektedir. Literatür; sosyal duygusal öğrenme (Elias, 2006; McQueen, 2004), akademik

branş memnuniyeti (Gür-Erdoğan ve Arsal, 2015) ve mesleki benlik saygısı (Karadağ, Addis, Çalışkan, Göçmen-Baykara ve Sezgin, 2013; Lee ve Yang, 2015) düzeyinin; motivasyon, doyum alma ve performans üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte sosyal duygusal öğrenme, akademik branş memnuniyeti, mesleki benlik saygısı kavramlarının birbirleriyle ilişkisi ve bu ilişkinin hemşirelik mesleği üzerine etkilerini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin sosyal ve duygusal öğrenme becerileri, mesleki benlik saygısı ve akademik branş memnuniyetleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Bu araştırma tanımlayıcı tipte gerçekleştirildi.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın örneklemini, Ankara ilinde 2015-2016 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 347 öğrenci oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri Akademik Branş Memnuniyeti Ölçeği, Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği, Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği ile toplanmıştır.

Akademik Branş Memnuniyeti Ölçeği: Nauta tarafından 2007'de üniversite öğrencilerinin eğitimini aldıkları alana ilişkin memnuniyetlerini belirlemek amacıyla geliştirilen ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Akın, Odabaşı ve Özçelik (2015) tarafından yapılmıştır. Altı maddeden oluşan ölçek beşli bir derecelendirmeye sahiptir (1 "kesinlikle katılmıyorum", 5 "kesinlikle katılıyorum"). Ölçekten alınabilecek en düşük puan 6, en yüksek puan ise 30'dur. Ölçekten alınan yüksek puanlar, akademik branş memnuniyetinin yüksekliğini gösterir. Ölçekteki 1, 2, 3 ve 6. maddeler ters kodlanan

maddelerdir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı 0.94 olarak bulunmuştur (Akın ve ark., 2015). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı 0.79 olarak bulunmuştur.

Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği:

Kabakçı ve Korkut tarafından geliştirilen ölçeğin (Kabakçı ve Korkut, 2008) üniversite öğrencilerinde uygulanabilirliği Kocakulah ve Kırtak-Ad (2015) tarafından yapılmıştır. 40 madde ve 4 faktörden oluşan ölçek 4'lü likert tipindedir. Ölçeğin 4 faktörü; iletişim becerileri (1, 9, 14, 17, 22, 28, 31, 32 ve 37. maddeler), problem çözme becerileri (6, 7, 10, 11, 12, 16, 23, 25, 29,30 ve 35. maddeler), stresle başa çıkma becerileri (2, 3, 5, 13, 18, 19, 21, 26, 27 ve 34. maddeler) ve kendilik değerini artıran becerilerdir (4, 8, 15, 20, 24, 33, 36, 38, 39 ve 40. maddeler). Maddelere verilen cevaplar; 4= Bana Tamamen Uygun, 3= Bana Oldukça Uygun, 2= Bana Pek Uygun Değil, 1= Bana Hiç Uygun Değil şeklinde derecelendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük toplam puan 40, en yüksek puan 160'tır ve Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı 0.89'dur. Ölçek puanı her bir maddeye verilen puanların toplanmasıyla elde edilmektedir (Kocakulah ve Kırtak-Ad, 2015). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı 0.73 olarak bulunmuştur.

Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği:

30 maddeden oluşan ölçek Arıca tarafından geliştirilmiştir. Bir mesleği tercih etmiş, bir alanda mesleki eğitim gören ya da bir mesleği icra eden 17 yaş ve üstü bireylerin ilgili mesleğe olan saygı tutumlarını ölçmek amacıyla uygulanan likert tipi bir ölçme aracıdır. Bu maddelerin 14'ü olumlu, 16'sı ise olumsuz ifadeleri içermektedir. Olumlu maddeler: 2, 5, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28 ve 30. maddeler; olumsuz maddeler ise: 1, 3, 4, 6, 8, 10, 12, 15, 17, 19, 21, 22, 23, 25, 27 ve 29. maddelerdir. Olumlu maddelerde "Tamamen Katılıyorum" 5, "Katılıyorum" 4, "Kararsızım" 3, "Katılmıyorum" 2, "Kesinlikle Katılmıyorum" 1 puan alırken; olumsuz maddelerde "Tamamen Katılıyorum" 1, "Katılıyorum" 2, "Kararsızım" 3, "Katılmıyorum" 4, "Kesinlikle Katılmıyorum" 5 puan almaktadır. Ölçek toplam puanı her maddeye verilen

puanların toplanmasıyla elde edilir. Ölçek puanları 30 ile 150 arasında bir değer vermektedir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı 0.93 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan yüksek puanlar, mesleki benlik saygısının yüksekliğini gösterir (Arıca, 2001, s. 29). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı 0.75 olarak bulunmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesi için Statistical Package of Social Sciences (SPSS Inc., Chicago, IL, USA) 15.0 paket programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler için ortalama $\pm$ standart sapma kullanılmıştır. Örneklem verilerinin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov - Smirnov testi ile yapılmıştır. Parametrik test varsayımlarının karşılanmaması nedeniyle analizler ise Mann-Whitney U Testi ile Kruskal - Wallis Testi yapılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın uygulanabilmesi için etik kurul onayı alınmıştır (1.Oturum, No:3, 2016). Araştırmaya katılan

öğrencilere araştırmanın yapılma gerekçesi ile ilgili bilgi verilmiş ve onamları alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıflarına göre sosyal duygusal öğrenme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p \geq 0.05$). Bununla birlikte hemşirelik öğrencilerinin akademik branş memnuniyet düzeyleri ile mesleki benlik saygısı düzeyleri sınıflara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p < 0.05$). Bu farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi ile yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda birinci sınıf öğrencilerinin mesleki benlik saygısı ölçek puan ortalamalarının ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden yüksek olduğu görülmüştür ($p < 0.05$). Akademik branş memnuniyeti puan ortalamaları açısından yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda ise üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin ölçek puan ortalamalarının birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinkinden düşük olduğu sonucuna varılmıştır ($p < 0.05$) (Tablo 1).

Tablo 1. Sınıflara göre öğrencilerin sosyal ve duygusal öğrenme, mesleki benlik saygısı ve akademik branş memnuniyet ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması

Ölçekler	X $\pm$ S.S. (medyan)	X $\pm$ S.S. (medyan)	X $\pm$ S.S. (medyan)	X $\pm$ S.S. (medyan)	İstatistiksel Analiz*
	1.sınıf (n=114)	2.sınıf (n=113)	3.sınıf (n=69)	4.sınıf (n=51)	
Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçek Puanı	127.86 $\pm$ 14.39 (124)	130.46 $\pm$ 15.26 (127)	125.53 $\pm$ 15.72 (126)	125.29 $\pm$ 16.24 (120)	X ² =6.409 p=0.93
Akademik Branş Memnuniyeti Ölçek Puanı	22.71 $\pm$ 4.34 (23)	22.34 $\pm$ 4.35 (23)	20.28 $\pm$ 5.06 (20)	18.01 $\pm$ 6.63 (18)	X ² =27.922 p=0.001
Mesleki Benlik Saygısı Ölçek Puanı	119.86 $\pm$ 17.30 (120)	110.46 $\pm$ 17.96 (114)	105.33 $\pm$ 16.32 (106)	102.05 $\pm$ 21.96 (101)	X ² =39.178 p=0.01

*Kruskal Vallis testi

Tablo 2. Hemşirelik öğrencilerinin akademik branş memnuniyetleri, mesleki benlik saygısı ile sosyal duygusal öğrenme beceri düzeyleri arasındaki ilişki

	Sosyal Duygusal Öğrenme Düzeyi	Akademik Branş Memnuniyet Düzeyi	Mesleki Benlik Saygısı Düzeyi
Sosyal Duygusal Öğrenme Düzeyi	-	r=0.151 p=0.005	r= 0.196 p=0.001
Akademik Branş Memnuniyet Düzeyi	r=0.151 p=0.005	-	r= 0.614 p=0.001
Mesleki Benlik Saygısı Düzeyi	r= 0.196 p=0.001	r= 0.614 p=0.001	-

Hemşirelik öğrencilerinin akademik branş memnuniyetleri, mesleki benlik saygısı ile sosyal duygusal öğrenme beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Pearson korelasyon testi sonucunda öğrencilerin akademik branş memnuniyetleri ile mesleki benlik saygıları arasında pozitif yönde orta derecede ilişki ($r=0.614$, $p=0.001$); mesleki benlik saygısı ile sosyal duygusal öğrenme becerileri arasında pozitif yönde zayıf ilişki ($r=0.196$, $p=0.001$); akademik branş memnuniyeti ile sosyal duygusal öğrenme arasında ise pozitif yönde zayıf ilişki tespit edilmiştir ($r=0.151$, $p=0.005$) (Tablo 2).

TARTIŞMA

Araştırma sonuçlarına göre birinci ve ikinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin akademik branş memnuniyet düzeyleri, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinkinden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0.05$). Gür-Erdoğan ve Arsal (2015) çalışmalarında öğretmen adaylarının akademik branş memnuniyetleri ile öğretmenlik mesleğine yönelme ve kariyer geliştirme arzuları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu çalışmada üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin akademik branş memnuniyetleri puan ortalamalarının (18) ölçek orta puanına (15) yakın olduğu görülmüştür (Gür-Erdoğan ve Arsal, 2015). Çalışmamızda da benzer olarak üçüncü ve dördüncü sınıf hemşirelik öğrencilerinin, yani mezun olmaya yakın olan öğrenci grubunun, akademik branş memnuniyeti orta puana yakın olarak bulunmuştur. Öğrencilerin okulda mesleklerine ilişkin aldıkları teorik ve pratik bilgi düzeyleri arttıkça gelecekte icra edecekleri mesleği daha iyi tanıdıkları, farkındalıklarının arttığı ve bununla ilişkili olarak da mezuniyete yaklaştıkça akademik branş memnuniyetlerinin artması beklenmektedir. Ancak çalışmamızda sınıf ilerledikçe, öğrencilerin akademik branş memnuniyeti puanlarındaki düşüşün, öğrencilerin alan derslerinin zorluğu, klinik uygulamalarda karşılaşılan güçlükler ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bireye bakım verme sorumluluğu, zarar vermeyen yararlı olabilme kaygısı, kritik durumlar ile baş edememe gibi durumlar, öğrencilerin kendilerini zaman zaman yetersiz ya da başarısız

hissetmelerine neden olabilmektedir. Diğer yandan, Ebulum ve Chidiobi (2016) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada; esnek kişilik özelliği, yaş ve cinsiyetin öğrencilerin akademik branş memnuniyetleri üzerindeki etkilerini incelemiş ve esnek kişilik özelliğine sahip olmanın akademik branş memnuniyeti üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte araştırmacılar, öğrencilerin akademik hedeflerine ulaşma noktasına ne kadar uzaklıkta olduğunu değerlendirmek amacıyla memnuniyet düzeylerinin eğitimciler tarafından değerlendirilmesi gerektiğini ve öğrencilerin akademik branş memnuniyetlerini artırmak amacıyla benlik saygılarını ve özyeterlik düzeylerini artırıcı girişimlerde bulunulması gerektiğini önermektedir (Ebulum ve Chidiobi, 2016). Öğrencilerin akademik branş memnuniyetlerinin ve akademik başarılarının incelendiği bir başka çalışmada da; spiritüel iyi oluşluk, güçlülük ve esnek kişilik özelliklerine sahip olmak ile akademik başarı arasında anlamlı ilişki varlığı tespit edilmiştir (Beauvais, Stewart, De Nisco ve Beauvais, 2014). Akademik başarıyı etkileyen bu faktörlerin, öğrencilerin akademik branşlarına yönelik memnuniyetlerini de etkileyeceği düşünülmektedir.

Sosyal duygusal öğrenme; kendinin ve diğerlerinin farkında olma, duyarlı olma, kendi yaşamsal hedeflerini gerçekleştirme, olumlu ilişkiler kurma, zorlayıcı durumları etkili bir şekilde ele alma becerilerini kazanma ve diğerlerine yönelik sorumluluklarını yerine getirmede duygu, düşünce ve davranışların bütünlük içerisinde kullanılabilme becerisidir (Elias ve ark., 1997; Merrell, Juskelis, Tran ve Buchanan, 2008). Çalışmamızda öğrencilerin sınıflarına göre sosyal duygusal öğrenme becerileri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Eğitim kurumları, sosyal alanlardır ve öğrenme de sosyal bir ortamda karşılıklı etkileşim ile gerçekleşmektedir (Uluyol ve Karadeniz, 2009; Zins ve ark., 2007). Öğrenme ortamının atmosferi, öğrenme sürecinde deneyimlenen duygular, öğrencilerin öğrenmelerini ve akademik başarılarını kolaylaştırıcı ya da zorlaştırıcı olabilmektedir (Zins ve ark., 2007). Hemşirelik eğitimi gibi sosyal mesleklerin eğitim sürecinde; öğrenenlerin fikirlerini rahatlıkla ifade edebildiği, birlikte tartışarak problem çözebildiği,

eğiticilerin öğrenmeyi kolaylaştırıcı rol oynadığı, öğrenenlerin yetişkin bireyler olarak görüldüğü ve yargılanmadan uzak, olumlu bir eğitim atmosferi gereken özelliklerdendir (Uluyol ve Karadeniz, 2009; Ünver ve ark., 2013). Öğrencilerin sosyal duygusal öğrenme becerileri puanlarında beklenen artışın olmaması; müfredat içeriği, eğitici tutumları, öğrenmenin keyifli ve öğrenenin aktif olarak eğitime katıldığı öğretim yöntemlerinin kullanımında yetersizlikler ya da programın öğrencilerin beklenti düzeyine uymamış olmaları ile ilişkili olabilir. Diğer yandan araştırmaya katılan öğrencilerin, bir üniversiteye girmeyi başarmış olmaları ve üniversite öğrencisi düzeyinde olmaları nedeniyle öğrenim gördükleri sınıfa göre duygusal ve sosyal öğrenme becerilerinin değişkenlik göstermediğide düşünülmektedir.

Hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygı düzeyleri incelendiğinde ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin puan ortalamaları arasında farklılık görülmezken, birinci sınıf öğrencilerinin mesleki benlik saygılarının diğer sınıflardaki öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Konuk-Şener, Karaca, Açıkgöz ve Süzer (2011) tarafından birinci ve dördüncü sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygılarının karşılaştırıldığı araştırmada; birinci sınıftaki öğrencilerin puan ortalamalarının, son sınıflarinkinden yüksek olduğu ancak bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu bulgular araştırma sonuçlarımızı destekler niteliktedir. Öğrencilerin birinci sınıfta mesleki benlik saygılarının yüksek olması, üniversite yaşamına yeni başlamış olmaları, zorlu bir sınav süreci ardından geleceklerinde icra edecekleri mesleği seçmiş olmalarının vermiş olduğu rahatlık ve mutlulukla ilişkili olabilir. Bununla birlikte diğer sınıflarda öğrencilerin mesleki benlik saygılarındaki düşüş ise hemşirelik eğitiminin yoğun ve stresli oluşu, klinik uygulama eğitimlerinde hastalara bakım vermeyi öğrenme sürecinde yaşanan güçlükler, zor hasta örnekleri ile karşılaşma ile ilişkili olabilir.

Hemşirelik, insana hizmet veren ve hasta/sağlıklı birey ile etkileşimde bulunan sosyal bir meslektir. İletişimin hemşireler için bir veri toplama aracı olduğu ve sürekli birey ile etkileşimde bulunması sebebiyle

yoğun olarak kullanıldığı düşünüldüğünde, hemşirelerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin yüksek olması beklenmektedir. Diğer yandan öğrencilerin hemşirelik mesleğini öğrenme sürecinden memnun olmalarının, mezuniyete yaklaştıkça edindikleri bilgileri klinik uygulamalara yansıtabileceklerine ilişkin özgüvenlerindeki artışın akademik branş memnuniyetlerini de artıracığı öngörülmektedir. Çalışmamızda öğrencilerin sosyal duygusal öğrenme becerisi, akademik branş memnuniyeti ve mesleki benlik saygısı arasında ilişki olduğu tespit edilmiş olup; sosyal duygusal öğrenme becerisi ve akademik branş memnuniyetindeki artışın, öğrencilerin mesleki benlik saygılarını artırdığı görülmektedir. Hemşirelikte mesleki benlik kavramının toplumun tutumlarından da etkilendiği bilinmektedir (Poorgholami ve ark., 2016). Tüm meslek gruplarında olabileceği gibi hemşireler de olumsuz çalışma koşulları, ücret yetersizliği, motivasyon düşüklüğü gibi sorunlarla karşılaşabilmektedir (Tan, Polat, Akgün-Şahin ve Genç, 2015). Mesleki benlik saygısının artırılmasına yönelik girişimler; bireyin mesleğini benimsemesini, yetki ve sorumluluklarını optimal düzeyde yerine getirmesini, kendi gelişimi ve mesleğin gelişimine katkıda bulunmasını sağlamada teşvik edici olabilir (Uslu, 2015). Bununla birlikte çalışmamızda öğrencilerin sosyal duygusal öğrenme becerileri ve akademik branş memnuniyeti düzeylerinin de mesleki benlik saygısı üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Bu sonuç doğrultusunda, hemşirelik eğitiminde müfredat içeriği, eğitici özellikleri, eğitim ortamı gibi bileşenlerin gözden geçirilerek, mesleki benlik saygısının artırılacağı ve dolayısıyla da bireysel düzeyde mesleki doyum alma ve motivasyonun artırılacağı düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hemşirelik öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerileri ve akademik branş memnuniyetleri ile mesleki benlik saygılarını arasında ilişki olduğu bulunmuştur. Bu ilişki pozitif yönde olup; öğrencilerin sosyal duygusal öğrenme becerileri ve akademik branş memnuniyetleri arttıkça, mesleki benlik saygıları da

artmaktadır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfa göre sosyal duygusal öğrenme becerileri farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte öğrenim görülen sınıf düzeyi arttıkça, öğrencilerin akademik branş memnuniyetleri ve mesleki benlik saygılarının azaldığı görülmüştür. Bu doğrultuda; hemşirelik okulları tarafından öğrencilerin sosyal duygusal öğrenme becerileri

ve akademik branş memnuniyetleri belirli aralıklara değerlendirilerek, eğitim müfredatları gözden geçirilmelidir. Öğrencinin eğitim ihtiyacına cevap veren, öğrenen merkezli, yetişkin eğitimi ilkelerine dayanan ve alınan teorik bilgilerin pratik uygulamalara aktarımını kolaylaştıran öğretim stratejilerinin müfredata entegre edilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Akın, A., Odabaşı, Ş. ve Özçelik, B. (2015). Akademik branş memnuniyeti ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 36(2), 1-7.
- Arcak, O. T. (2001). Mesleki benlik saygısı ölçeğinin geliştirilmesi, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları. 6. *Ulusal psikolojik danışma ve rehberlik kongresi bildiri özetleri kitabı*. Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları.
- Arthur, D., & Thorne, S. (1998). Professional self-concept of nurses: A comparative study of four strata of nursing students in a Canadian university. *Nurse Education Today*, 18(5), 380-388.
- Badiyepayma, Z., Hojjat, M., Parandavar, N., Ramezanli, S., & Mosalanejad, L. (2014). The relationship between professional self-concept and nursing students' decision for job retention. *Journal of Pharmaceutical and Biomedical Sciences*, 4(2), 156-161.
- Beauvais, A. M., Stewart, J. G., De Nisco, S., & Beauvais J. E. (2014). Factors related to academic success among nursing students: A descriptive correlational research study. *Nurse Education Today*, 34(6), 918-923.
- Ebulum, G. C., & Chidiobi, R. U. (2016). Resilience, gender and age as predictors of satisfaction with academic major among university undergraduates. *International Journal of Research in Engineering and Social Sciences*, 6(4), 13-23.
- Elias, M. J. (2006). The connection between academic and social emotional learning. M. J. Elias, H. Arnold (Eds.), *The educator's guide to emotional intelligence and academic achievement*. Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Elias, M. J., Zins, J. E., Weissberg, R. P., Frey, K. S., Greenberg, M. T., Haynes, N. M., ... Shriver, T. P. (1997). *Promoting social and emotional learning: guidelines for educators*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Gómez-Díaz, M., Delgado-Gómez, M. S., & Gómez-Sánchez, R. (2017). Education, emotions and health: Emotional education in Nursing. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 237, 492-498.
- Gür-Erdoğan, D. ve Arsal, Z. (2015). Öğretmen adaylarının akademik branş memnuniyetleri ile öğretmenlik mesleğine yönelme ve kariyer geliştirme arzuları arasındaki ilişki. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3, 147-171.
- Kabakçı, Ö. M. ve Korkut, F. (2008). 6-8. sınıftaki öğrencilerin sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 33(148), 77-86.
- Karadağ, A., Addis, G., Çalışkan, N., Göçmen-Baykara, Z., & Sezgin, F. (2013). A longitudinal study of perceptions of self-concept and professional self-concept in Turkish nursing students. *Journal of Human Sciences*, 10(1), 1355-1365.
- Kocakulah, M. S. ve Kırtak-Ad, V. N. (2015). Sosyal duygusal öğrenme becerileri ölçeğinin üniversite öğrencileri için uygulanabilirliğinin belirlenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 241-247.
- Konuk-Şener, D., Karaca, A., Açıkgöz, F. ve Süzer, F. (2011). Hemşirelik eğitimi mesleki benlik saygısını değiştirir mi? *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 12-16.
- Lee, H. K., & Yang, H. J. (2015). Influence of Professional self-concept and Professional autonomy on nursing performance of clinic nurses. *International Journal of Bio-Science and Bio-Technology*, 7(5), 297-310.
- McQueen, A. C. (2004). Emotional intelligence in nursingwork. *Journal of Advanced Nursing*, 47(1), 101-108.
- Merrell, K. W., Juskelis, M. P., Tran, O. K., & Buchanan, R. (2008). Social and emotional learning in the classroom: Evaluation of strong kids and strong teens on students' social-emotional knowledge and symptoms. *Journal of Applied School Psychology*, 24(2), 209-224.
- Poorgholami F., Ramezanli, S., Jahromi, M. K., & Jahromi, Z. B. (2016). Nursing students' clinical performance and professional self-concept. *Bangladesh Journal of Medical Science*, 15(1), 57-61.
- Tabassum, F., Asghar-Ali, M., & Bibi, F. (2011). Comparison of professional self esteem of public and private teachers. *International Journal of Humanities and Social Science*, 1(18), 301-304.
- Takase, M., Kershaw, E., & Burt, L. (2002). Does public image of nurses matter? *Journal of Professional Nursing*, 18(4), 196-205.
- Tan, M., Polat, H., Akgün-Şahin, Z. ve Genç, F. (2015). Dahiliye kliniklerinde çalışan hemşirelerin motivasyondüzeyleri ve hasta bakımında karşılaştıkları güçlükler. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 4(1), 10-17.
- Uluyol, Ç. ve Karadeniz, Ş. (2009). Bir harmanlanmış öğrenme ortamı örneği: Öğrenci başarısı ve görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 60-84.
- Uslu, S. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarının demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 141-160.
- Ünver, V., Çınar, F. İ., Yüksel, Ç., Şahiner, G., Seven, M. ve Yava, A. (2013). Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin acil servis klinik uygulamasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 10(3), 12-17.
- Zins, J. E., Bloodworth, M. R., Weissberg, R. P., & Walberg, H. J. (2007). The scientific base linking social and emotional learning to school success. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 17(2&3), 191-210.